



# O Pobo Escola (CDR O Viso): A comunidade como potenciadora da interxeracionalidade

## Antonio Rodríguez Corbal

Preescolar na Casa. Ceip Rosalía de Castro  
(Xinzo de Limia). CDR O Viso

arcorbal@edu.xunta.gal

## Equipo Educativo CDR O Viso

areaeducativa@cdroviso.org

## INTRODUCCIÓN

A comezos de 1990, o CDR O Viso, declarado de utilidade pública, atopou no Pobo Escola unha ferramenta para a activación comunitaria. Un aspecto que está na base da interxeracionalidade entendendo que «fai falla un pobo para educar unha crianza», de que «un vello que morre é unha biblioteca que arde», atendendo aos ditos africanos. O traballo do Centro de Desenvolvemento Rural O Viso xira así arredor do eido da educación comunitaria, asentándose na premisa de que o futuro depende, en boa parte, da memoria.

Nesta estratexia de desenvolvemento integral dirixida á poboación máis vulnerable da comarca da Limia, e dentro das diversas accións que desde o CDR se impulsan, imos centrarnos neste artigo na área educativo-ambiental e de promoción das contornas rurais. Dentro desta, referímonos a experiencias con marcado carácter interxeracional como é o Pobo Escola de Lodoselo.

## OBXECTIVOS E METODOLOXÍA

Nesta iniciativa o obxectivo fundamental é acompañar a xente do medio rural limián en procesos de desenvolvemento que asumen o desafío de facer medrar a toda a persoa e a todas as persoas. Partindo desta base, a metodoloxía que o CDR O Viso aplica nos seus

REVISTAGALEGA  
DE EDUCACIÓN  
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932  
Páx. 26 - 28

programas baséase no «coidarme, coidarte, coidarnos», é dicir, traballar en comunidade e nos seguintes puntos:

Capacidade de adaptación e flexibilidade de todas e cada unha das accións para dar resposta ás necesidades das persoas e da comunidade en xeral.

Innovar facendo o que as comunidades fixeron desde todos os tempos: coidarse, axudarse, apoiarse e cooperar en practicamente todos os aspectos vitais.

Comprender cal é o noso lugar na Terra, porque o benestar da comunidade está conectado ao de todos os animais e ao medio.

Potenciar o modelo interxeracional de vida nas aldeas, nunha sociedade que cada vez tende máis a dividirnos en compartimentos estancos por idades; resulta importante compartir espazos, actividades e vidas.

### EXPERIENCIAS INTERXERACIONAIS: DA CASA NIÑO AO POBO ESCOLA

O CDR O Viso no seu labor de potenciar a comunidade acolle prácticas interxeracionais. Unha delas represéntaa o tándem Casa Niño Lodose-lo – Centro de Inclusión, onde nenos e nenas conviven con persoas maiores coa naturalidade que se pode dar na familia entre avoas e avós e netas e netos. O fomento deste contexto interxeracional ten moitas arestas máis neste caso centrarémonos no Pobo Escola, espazo no que se dan a coñecer tarefas que se realizaban no pobo, como o coidado dos animais ou mesmo a elaboración do pan. Recuperar para a acción educativa o patrimonio cultural e social da comunidade rural, porén, as actividades van máis alá e acóllense xogos



que afondan no coñecemento da cultura rural, arredor da natureza e a recuperación de lugares que, como o forno comunitario ou o lavadoiro, xa non tiñan un uso cotián. Deste xeito, nesta contorna de Lodose-lo os traballos van orientados a xerar comunidade a través dos recursos propios, da posta en valor da tradición e da identidade.

Nesa divulgación participan de xeito activo as veciñas e veciños que transmiten os seus coñecemento aos escolares que visitan este lugar. Nesa tarefa agroma un beneficio mutuo, os visitantes adquiren coñecementos e intercambian a súa visión do mundo coas persoas que os reciben, que, nesta liña, séntense valoradas, aumentando a súa autoestima. Ganancias que «(...) adquiren cada vez máis importancia durante o avellentamento co fin de manter un equilibrio positivo entre as perdas e as novas adquisicións» (Pettreto et al., 2016, p. 233). Por tanto, esta acción ten tamén un impacto na área do avellentamento activo.

O Pobo Escola funciona á maneira das cidades educadoras (Trilla, 2005), bebendo na Grecia de Plutarco que xa dicía que «a cidade é o mellor instrutor» e mesmo denunciando as formas descontextualizadas de aprendizaxe e as institucións onde, máis que creala e aplicala, traficase con ela. Aquí o axente educador e o contido de recursos é o pobo. Vén ser aprender do pobo, no pobo, o pobo. Valorizar a experiencia de maneira que as persoas sigan sendo alguén no seu medio. Falamos de interdependencia e, por tanto, de que a suma, de que o cotián nos fai mellores. Vínculos espaciais («onde todo nos fala»), vínculos interxeracionais (porque educar tamén é impregnar de sentido o que facemos a cada instante, dinos Paulo Freire). E as diferenzas estimulan o pracer de descubrir e mirar, de buscar o por que das cousas; aprendermos a apreciar o que temos diante como primeiro paso para comprendermos o mundo.



### CONCLUSIÓN

O Centro de Desenvolvemento Rural do Viso é unha realidade radicalmente comunitaria e dende esta premisa acolle a interxeracionalidade. Non é só que os outros participen na miña constitución como persoa. É que sen eles non sería eu. Na nosa cultura tradicional «eu son nós» e temos clara a riqueza (tamén as dificultades) de atender a diversidade (fronte aos grupos da «mesma idade»). Neste sentido, Galicia foi algún día un país cheo de vellos e nenos segundo escribiu Xosé Neira Vilas a

través de Balbino e as súas *memorias dun neno labrego*. Poida que ese feito, produto dramático da emigración, sexa causa da especial relación entre as persoas máis novas e as máis vellas. Ou poida que sexa consecuencia desa relación cómplice entre os extremos das idades. O caso é que a oportunidade de que as persoas sabias das tribos teñan relevancia no papel educativo das crianzas é un tesouro ameazado con restrinxirse a eventos, a momentos concretos. O pobo aínda non é así. O pobo aínda é de quen queira. O pobo é o

espazo onde a idade non é un obstáculo nas relacións.

A interxeracionalidade convida a pensar na mestura de nenos e nenas coas persoas que xa non están en idade laboral pero a vida comunitaria é máis ca iso, é vivir todos e todas con todos e todas. Tamén é interxeracionalidade a relación entre persoas adolescentes e adultas. A interxeracionalidade é, por tanto, diversidade e heteroxeneidade. As persoas tenden a xuntarse co semellante ou co igual e cando non existe ese par idéntico únense con outras persoas coas que se van enriquecer precisamente das diferenzas. ■

### REFERENCIAS

- NEIRA VILAS, X. N. (1985). *Memorias dun neno labrego*. Edicións do Castro.
- PETRETTO, D., PILI, R., GAVIANO, L., MATOS, C. e ZUDDAS, C. (2016). Envejecimiento activo y de éxito o saludable. *Revista española de geriatría gerontología*, 51(4), 229-241.
- TRILLA, J. T. (2015). La idea de ciudad educadora y escuela. *Educacion y Ciudad*, 7, 73-106.

PUBLICIDADE

O dominio galego  
Máis información en [www.dominio.gal](http://www.dominio.gal)

**dominio .gal**